

A la revista "Destino", Dionisio Ridruejo fa una crítica llarga, detallada i molt elogiosa de la novel·la castellana *La saga-fuga de J. B.*, escrita per Torrente Ballester. Es tracta d'un llibre de la casa, d'edicions "Destino" vull dir, i aquest factor algualeix una mica la força del panegíric. De tota manera, no sembla pas un article de compromís, sinó tot al contrari. Podem

suposar, així, que la novel·la és realment interessant: no l'he llegida. Ara bé, resseguint la crítica, el lector treu la impressió que el món autònom creat per Torrente Ballester és un nou fill dels molts que porta engendrats *Cien años de soledad*. Altra vegada!, no pots fer sinó dir-te amb cansament. I és que les comparances sempre són odioses. La novel·la de García Márquez ha fet, potser era inevitable, molt de mal. Primer que a ningú ha fet mal a ell mateix. Aclarim conceptes: la novel·la és important i el pare mereix felicitacions. Però "després" li ha fet molt de mal. García Márquez ha publicat no fa massa un recull de narracions: *La increíble y triste historia de la Cándida...* etc. No són mals contes. El que dona títol al volum comença excel·lentment i després es desinfla; d'altres resulten més rodons. Però damunt de tots ells pesa la llosa de *Cien años de soledad*. En són residus exasperats i que no li arriben al melic. I si al mateix imitat li costa de trencar l'enlluernament, què no ha de passar amb els imitadors? L'anomenat realisme màgic ha proliferat en forma de productes sovint candorosos i malaguanyats. Jo penso que molt probablement sigui cert que el bloc

més important de novel·les dels darrers anys és el dels sud-americans. I per tant entenc, és inexorable, que sorgeixen les influències. Però concretant-nos a *Cien años de soledad*, el que sovint se n'ha aprofitat han estat els trucs més epidèrmics. A la nostra literatura, la catalana, encara que teòricament ens vingui més d'esquiltlentes, García Márquez hi ha produït més d'un estrall. Frises veient com gent jove i capacitada s'ha encantat davant d'aquest senyor i ha convertit el producte del seu esforç en un carreu subsidiari que es limita a eixamplar el pedestal del novel·lista colombià. No ho sé, però trobo millor fer, abans que de cua de lleó, d'humil ratolí. Esser un mateix, no apèndix dels altres. Quedi entès: la crítica de Dionisio Ridruejo no ha estat més que un pretext. I *La saga-fuga de J. B.* potser no té res a veure amb García Márquez. Tant se val. El que m'interessava era aquest altre fenomen. Fenomen natural, segur. Però, i acabo, crec que els novel·listes haurien d'anar amb molt de compte, ésser més astuts i estar més al dia. Es que jo sospito que el realisme màgic va començar a morir just al moment que *Cien años de soledad* va aparèixer a les llibreries.

ACOTACIONS A LA MANDRA

p. verdés i juncadella

POESIA

m quel desc'ot

EL MENHIR S'ASSEGUE
A LA SORRA DE LA PLATJA
AIXI HO CONTEN LES
CRONIQUEES DE L'EPOCA

*Escopint crancs amb la mola d'un dit,
alt faralló sobre el plom fos del mar:
--No engeguis llamps d'escuma de granit
contra els turmells del meu gegant del far!
Vòmits de guix li llisquen per l'esquena
a cada embat del plúmbic elefant:
--Els escamots se't moren amb la pena
d'haver-me fet molt més viu aquest cant!
Torna la host amb tots els crits de guerra
i l'escomet amb braó d'unicorn:
--Prou ariets que se't tornen de terra!
Llença els fusells a l'alè del migjorn!
Regolfa el mar, llençol de lli blavós
brodat amb fil d'anèmones de sofre.
--Deixa'm cridar i ofegar el cant plorós
i descolgar tots els llibres del cofre!
Ara i adés tot el mar llagrimaja
i el Quer Altiu s'alzina com un faig,
i l'aigua bat amb força i amb enveja
fins que plouran un llamp i un sol i un raig.*

B. Novembre 71.